

Detaljplan för Trädgårdsstaden, etapp 5

Samrådsredogörelse

Upprättad 2025-12-10

Dnr PLAN.2024.7

Sektor samhällsbyggnad

HUR SAMRÅDET HAR BEDRIVITS

Kommunstyrelsen beslutade 2025-01-08 § 1/25 att ge sektor samhällsbyggnad i uppdrag att upprätta detaljplan för Trädgårdsstaden, etapp 5.

Samråd har hållits mellan den 1 - 29 september 2025. Inbjudan/Kungörelse har skickats ut med post till fastighetsägare enligt upprättad fastighetsförteckning, daterad 2025-08-12. Kungörelse om samråd skickades 2025-08-29 via e-post till berörda kommunala nämnder, sektorer, råd och bolag samt till remissinstanser.

Kungörelse kring samrådet infördes den 30 augusti 2025 i SLA.

Planhandlingarna har under samrådstiden funnits utställda i stadshusets entréplan, samt på Skövde kommuns hemsida. Sista dag för att lämna synpunkter har varit den 29 september 2025.

De remissinstanser m.fl. som beretts tillfälle att yttra sig redovisas i matrisen på nästa sida.

Instans	Yttrande utan synpunkt	Yttrande med synpunkt	Yttrande mot förslaget
Länsstyrelsen		x	
Lantmäterimyndigheten i Skövde		x	
Kommunala nämnder, bolag och kommunalförbund			
Barn- och utbildningsnämnd		x	
Kultur- och fritidsnämnd			
Vård- och omsorgsnämnd			
Servicenämnd		x	
Socialnämnd			
Enheten för Säkerhet och Beredskap		x	
Skövde Energi AB (Kraftvärme)			
Skövde Energi Elnät AB (Elnät)	x		
Skövde stadsnät (Opto)			
Avfall och Återvinning Skaraborg (AÅS)			
Miljönämnden Östra Skaraborg (MÖN)		x	
Räddningstjänsten Skaraborg		x	
Kommunala råd			
Brottsförebyggande rådet		x	
Kommunala pensionärsrådet			
Rådet för funktionshinderfrågor			
Övriga remissinstanser			
Hyresgästföreningen			
Fastighetsägarna			
Naturskyddsföreningen i Skövde			
Polismyndigheten	x		
PostNord		x	
Skanova (TeliaSonera)		x	
Skövde hembygdsförening			
Kulturförvaltningen, VGR		x	

Instans	Yttrande utan synpunkt	Yttrande med synpunkt	Yttrande mot förslaget
Trafikverket		x	
Vattenfall Eldistribution AB	x		
Västergötlands museum			
Västtrafik AB		x	
Landsbygdsfiber Skövde			
Skövde Ryttarförening			
Statens geotekniska institut (SGI)		x	
Sakägare			3
Övriga			
Sammanräkning	3	14	3

INKOMNA YTTRANDE OCH BEMÖTANDEN

Nedan följer en sammanfattning av inkomna skrivelser med anmärkning, synpunkt och/eller erinran. Hela skrivelser, stycken eller citat redovisas i kursiv stil. Sektor samhällsbyggnads bemötande av skrivelserna markeras med grå ruta.

LÄNSSTYRELSEN

Länsstyrelsen Västra Götalands län

Länsstyrelsens samlade bedömning

Länsstyrelsen lämnar följande bedömning enligt 5 kap. 14 § planoch bygglagen (PBL 2010:900).

Länsstyrelsen bedömer med hänsyn till ingripande-grunderna i 11 kap. 10 § PBL och nu kända förhållanden att frågor som berör människors hälsa och säkerhet med avseende på markstabilitet och risk för översvämning måste lösas på ett tillfredsställande sätt i enlighet med vad som anges nedan för att ett antagande inte ska prövas av Länsstyrelsen.

Synpunkter som framfördes i undersökningssamrådet gällande miljö kvalitetsnormer (MKN) för vatten, buller, risk för olyckor och artskydd bedöms ha hanterats på godtagbart sätt. Ett genomförande av planen bedöms inte kräva dispens från artskydds-förordningen.

För att säkerställa planens genomförbarhet bör synpunkter kopplade till Lagen om allmänna vattentjänster, Kulturmiljölagen och Miljöbalkens avsnitt om vattenverksamhet beaktas. Plantekniska synpunkter om planområdesgränsen och skyddsbestämmelser bör också beaktas. Se även kommentar respektive rekommendation gällande biotopskydd och invasiva arter.

Motiv till bedömningen

Prövningsgrunder redovisar Länsstyrelsens synpunkter vilka ska uppfyllas för att det antagna planförslaget inte ska riskera överprövning. Råd och synpunkter handlar om anvisningar för att planförslaget ska uppfylla lagstiftningens krav.

Enligt 11 kap. 10 § ska Länsstyrelsen överpröva kommunens antagandebeslut av en plan eller områdesbestämmelser om dessa kan antas strida mot någon av de fem prövningsgrunderna.

• *Rikssintresse (både MB kap 3 och 4)*

• *Mellankommunala frågor och regionala förhållanden*

• *Miljö kvalitetsnormer (MKN) (MB 5 kap, luft och vatten)*

• *Strandskydd (MB 7kap)*

• *Hälsa och säkerhet (risk för olyckor, översvämning, erosion) geoteknik*

Markstabilitet/Geoteknik

I beredningen av ärendet har Länsstyrelsen begärt yttrande från SGI, yttrandet (daterat: 2025-09-11) bifogas.

Länsstyrelsens delar SGI:s synpunkter rörande underlaget. Stabilitetsförhållandena behöver klargöras för befintliga såväl som planerade förhållanden, i enlighet med SGI:s anvisningar i yttrandet. Den geotekniska utredningen behöver bland annat ta hänsyn till den framtida markanvändning som planförslaget medger, exempelvis bullervall, dagvatten- och skyfallsanläggningar. Utredningen ska även ge svar på hur stabiliteten kan påverkas i ett längre perspektiv med hänsyn till ett förändrat klimat.

Om kommunen, efter att de efterfrågade kompletteringarna har gjorts, kommer fram till att det krävs åtgärder eller restriktioner för att trygga markens lämplighet för föreslagen markanvändning så ska dessa säkerställas på ett plantekniskt godtagbart sätt.

Se SGI:s yttrandet för att ta del av synpunkterna i sin helhet, samt ta del av SGI:s vägledning kring utredningens kvalitet och omfattning.

Se även Trafikverkets synpunkter, i yttrandet daterat 2025-09-23, gällande vallens potentiella påverkan på förutsättningarna för sättningar och markstabilitet.

Risk för översvämning

Planbeskrivning och skyfallsutredningen beskriver att vall anläggs och samordnas med bullerplank för att styra skyfallsvatten. Detta anges dock inte som motiv i planbeskrivningen. I planbeskrivningen behöver därför motiven till egenskapsbestämmelserna korrigeras så att det tydligt framgår att åtgärden har en viktig funktion även kopplat till översvämningssproblematiken. Av skyfallsutredningen framgår också att bullerskyddet behöver vara tätt

för att uppfylla sitt syfte från ett skyfallsperspektiv. Detta behöver dock säkerställas.

Varken planbeskrivning och skyfallsutredning beskriver om framkomligheten för boende, hemtjänst, räddningstjänst m.fl. vid skyfall är säkerställd genom införda åtgärder. Detta behöver förtydligas.

Råd enligt PBL och MB

Enligt 5 kap. 14 § PBL är en av Länsstyrelsens uppgifter under samrådet att särskilt ge råd om tillämpningen av 2 kapitlet PBL och bestämmelserna i lagen i övrigt om det behövs från allmän synpunkt.

Biotopskydd

Ett odlingsröse som bedömts omfattas av generellt biotopskydd måste flyttas. Länsstyrelsen instämmer i kommunens slutsats om att dispens krävs för denna flytt.

Stenmurar som bedöms värdefulla för och skyddas med planbestämmelse. I och med att dessa ligger inom skogsmark så instämmer Länsstyrelsen i kommunens bedömning om att det generella biotopskyddet för dem upphört. Länsstyrelsen ser positivt på att stenmurarna skyddas med en planbestämmelse, samt att förståelsen för det tidigare odlingslandskapet och värden för den biologiska mångfalden på så sätt kommer att bevaras.

Invasiva arter

Hur kommunen har tänkt hantera invasiva arter framgår inte. Det bör förtydligas till nästa planskede. Precis som Trafikverket nämner i sitt yttrande, daterat 2025-09-23, så bör kommunen vid etablering av den planerade vallen kontrollera jordmassornas ursprung och säkerhetsställa att massorna som används i vallen inte innehåller invasiver.

Planområdesgräns

Kommunen bör i samråd med Trafikverket se över planområdesgränsen så att den inte går in i vägområdet för väg 200. Se synpunkterna i Trafikverkets yttrande kopplat till denna fråga.

Skyddsbestämmelser

Länsstyrelsen instämmer i Trafikverkets synpunkt kring att bullerskyddet saknar höjdbegränsning. Kommunen bör se över och beakta konsekvenserna av detta. Kommunen bör även se över beskrivningen av dessa egenskapsbestämmelser i planbeskrivningen. Se synpunkterna i Trafikverkets yttrande kopplat till denna fråga.

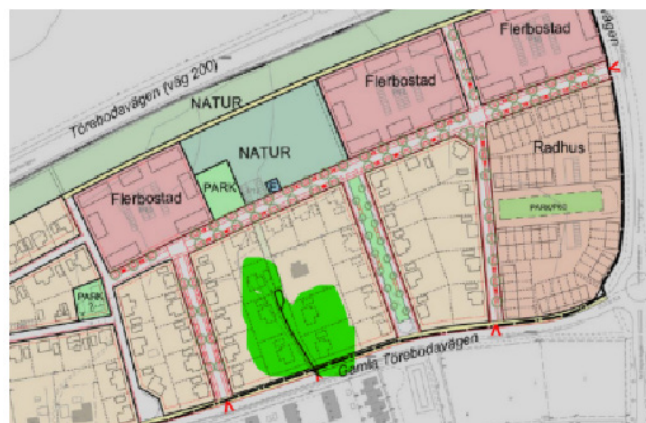
Synpunkter enligt annan lagstiftning

LAV – lagen om allmänna vattentjänster

Länsstyrelsen delar bedömningen att området bör omfattas av allmänna vattentjänster, och att även de befintliga bostäderna inom området bör ges tillgång till dessa tjänster. Det som Länsstyrelsen särskilt vill uppmärksamma är formuleringen i planbeskrivningen (s. 49): Även de fem förslagna nya bostadsfastigheterna väster och söder om Häggatorp kan via gemensamhetsanläggning (g1) ansluta till de nya allmänna ledningarna inom parkmarken.

Länsstyrelsen tolkar detta som att de fem aktuella bostadsfastigheterna förväntas anlägga ett eget ledningsnät för att kunna ansluta till det allmänna nätet (se bifogad bild med grönmarkerade bostäder). Det finns rättspraxis som tydligt visar att det inte är rimligt att kräva att enskilda fastighetsägare inom ett verksamhetsområde själva ska anlägga egna ledningsnät. Om kommunen har ansvar enligt lagen om allmänna vattentjänster (LAV), är det också kommunen som i normalfallet ska tillhandahålla servisanslutningar fram till fastighetsgräns.

Vid granskning av planbeskrivningen framgår att det saknas kommunal mark i området där ledningarna skulle kunna förläggas, vilket sannolikt är skälet till att en gemensamhetsanläggning föreslås. Länsstyrelsen vill dock påpeka att det finns risker med denna typ av lösning. Om fastighetsägarna i framtiden inte vill driva gemensamhetsanläggningen, kan det bli mycket svårt för kommunen att ta över ansvaret i efterhand. Länsstyrelsen anser därför att kommunen ska undersöka möjligheten att frigöra mark eller att förvärva ledningsrätter, så att fastigheterna kan få individuella servisanslutningar. En sådan lösning skulle även säkerställa att kommunen uppfyller sina skyldigheter enligt LAV.

Kulturmiljölagen - Fornlämningar

Tre fornlämningar påträffade vid arkeologisk utredning är belägna inom planområdet. Enligt planbeskrivningen kan dessa troligen inte kvarligga. Kommunen bör därför inkomma med ansökan om tillstånd till ingrepp i fornlämning. Förundersökning behöver, som ett första steg, utföras för att klargöra fornlämningarnas utbredning och innehåll.

11 kap Miljöbalken - Vattenverksamhet

Anläggande av diken kan vara en vattenverksamhet som kräver anmälan eller tillstånd.

Undersökning om betydande miljöpåverkan

Kommunen bedömer att förslaget inte innebär betydande påverkan på miljön. Länsstyrelsen framförde i yttrandet i undersökningssamrådet, daterat 2024-10-18, att betydande miljöpåverkan inte gick att utesluta på grund av oklarheter kring miljökvalitetsnormer för vatten och risk för olyckor. Efter de kompletteringar som kommunen har gjort inför samrådet så instämmer Länsstyrelsen i kommunens bedömning, således behöver inte en miljökonsekvensbeskrivning tas fram

Bemötande och kommentarer:

Markstabilitet/Geoteknik

Den anlitade geotekniska konsulten har studerat de geotekniska förutsättningarna för alternativet med en buller-/skyddsvall som detaljplanen medger i planens nordvästra hörn. Vid ett konservativt antagande om att det finns lera i jordlagren, likt i de sonderingar som gjorts i närheten, bedöms att marken inte kan fyllas upp till den höjd (5 meter) som samrådsförslaget medgav utan att riskera att negativt påverka väg 200. Det alternativa förslaget med buller-/skyddsvallen utgår därav ur detaljplanen.

Huvudalternativet att uppföra ett buller-/skyddsplank för att hantera trafikbuller och risker med farligt godstransporter från väg 200 kvarstår i planen. Planhandlingarna justeras så att detta framgår. Den geotekniska utredningen uppdateras.

Även de geotekniska förutsättningarna för att anlägga dagvatten- och skyfallsdammen har studerats. Här bedömer anlitad geoteknisk konsult

att anläggningen inte negativt påverkar väg 200. Den geotekniska utredningen har uppdateras med denna analys.

Den geotekniska utredningen har även kompletterats med en beskrivning hur stabiliteten påverkas i ett längre perspektiv med hänsyn till ett förändrat klimat.

Se även bemötande på yttrande från SGI och Trafikverket.

Risk för översvämning

Motivet till egenskapsbestämmelsen *skydd1* har kompletterats med att denna, tillsammans med planbestämmelse *skydd3*, ska säkerställa ytor som tillåts översvämma vid ett 100-årsregn.

Ett bullerskydd bedöms per definition vara tätt för att kunna hantera buller. Dagvatten- och skyfallsutredningen redovisar i text på sidan 41 samt i en sektion i dess bilaga 5 hur utformningen av ett sådant tätt bullerskydd kan vara konstruerat för att även kunna evakuera ett 100-årsregn. Planbeskrivningen kompletteras med text som beskriver utförandet med en hänvisning till sektionen i dagvattenutredningen.

Planbeskrivningen har även kompletterats med bedömningen att framkomligheten för boende, hemtjänst, räddningstjänst m.fl. vid skyfall är säkerställd genom införda åtgärder.

Biotopskydd

Avsikten med att ge skydd åt stenmurarna är primärt för att de är kulturbärare, gynnar den biologiska mångfalden och avgränsar föreslagna nya tomter och busshållplats. En renovering/återuppbyggnad av murarna, som idag bitvis är raserade, föreslås också kunna vara en kompensationsåtgärd för det biotopskyddade odlingsröse som behöver tas bort. Se skrivning i planbeskrivningen under rubriken *Generella biotopskyddsområden*.

Invasiva arter

Några invasiva arter har inte identifierats inom planområdet. De invasiva arter som redovisas i naturinventeringen ligger en bra bit väster om planområdet.

Planområdesgräns

Sektor samhällsbyggnad har haft möte med Trafikverket och föreslaget en ny nordlig gräns för planområdet 7 meter från inmätt väggkant av väg 200, se bemötande på deras yttrande nedan.

Skyddsbestämmelser

Plankartan kompletteras med att även ange maxhöjder för skyddsbestämmelserna skydd₁₋₂.

LAV - Lagen om allmänna vattentjänster

Sektor samhällsbyggnad har stämt av frågan med kommunens VA-avdelning om att skapa gemensamhetsanläggning för VA på kvartersmark kontra att via u-område i detaljplanen som underlag skapa en ledningsrätt för det allmänna VA-nätet så att de föreslagna nya fastigheterna kan få individuella servisanslutningar direkt från dessa. VA-avdelningen håller med Länsstyrelsen om att det senare är att föredra. Plankartan kompletteras därför med ett u-område mellan Gamla Törebodavägen i söder och parkmarken i norr där den allmänna VA-ledningen kan förläggas. Planhandlingarna justeras så att detta framgår.

Kulturmiljölagen - Fornlämningar

Sektor samhällsbyggnad har för avsikt att i närtid inkomma med ansökan om ingrepp i fornlämningarna så att arbetet med en förundersökning kan påbörjas.

11 kap Miljöbalken - Vattenverksamhet

Informationen noteras.

LANTMÄTERIMYNDIGHETEN

Kommunala Lantmäterimyndigheten i Skövde

Plankarta

- Bestämmelsen e2 skrivs på kartan ut "e2 50 %" vilket är onödigt eftersom bestämmelsen i teckenförklaringen innebär 50%. ...

- På plankartan finns inom kvarteret norr om Skövde 5:82 (angränsande naturmarken) samt i kvarteret norr om Skövde 5:132 (mellan park och parkering) en sekundär egenskapsgräns som saknar bestämmelse som kan regleras av gränsen ifråga.

- På plankartan finns ett gatuområde längst västerut angränsande gamla Törebodavägen som saknar beteckning för vilken användning som ska gälla för området. ...

- Delar av bostadsfastigheterna Skövde 5:82, 5:83 och 5:120 är planlagda som allmän platsmark gata men området är så smalt att kartan brister i tydlighet. Förslagsvis komplettera med insättningskarta med detalj.

- Öster om Skövde 5:120 ser det ut som utfartsförbud är utlagd i planområdesgräns, vilket inte får ske. Troligen hänger det samman med ovan kommentar om brister i kartans tydlighet.

- Lantmäteriet konstaterar att planbestämmelsen "markens höjd över nollplanet ska vara <angivet> meter" med beteckningar av typen "+0,0" ska begränsas av egenskapsgräns och användningsgräns. Denna typ av avgränsning skulle i och för sig kunna fungera, men endast om det ska vara samma höjd inom hela användningsområdet. I planen finns mer än en höjd utsatt inom samma användningsområde. Därmed är det omöjligt att veta vilken av dessa höjder som ska gälla var inom respektive område.

- I planförslaget finns ett "Markreservat för gemensamhetsanläggning med beteckningen - g1". Beteckningen står mitt i byggrätten i användningsområdet för bostad. När det är oklart vart markreservatet ligger blir det mycket svårt att bebygga området eftersom nämnden vid lovgivning måste se till att ändamålet med markreservatet kan genomföras. I många fall kan rättigheter upplåtas utan markreservat. I de fall som det krävs markreservat bör detta lokaliseras till ett begränsat område inom kvarteret.

- Kontrollera lämpligheten i att kombinera bestämmelserna n5 – svackdike med u1 – markreservat för underjordiska ledningar.

Grundkarta

- Angivelse om aktualitetsdatum för fastighetsrevisningen respektive för övriga detaljer i grundkartan saknas.

- I planförslaget finns det användnings- eller planområdesgräns i samma läge som fastighetsgränser som är inlagda i den digitala registerkartan med mycket god lägesosäkerhet (0,025 meter). Denna lägesosäkerhet kan dock vara missvisande och det är möjligt att dessa fastighetsgränser inte har kontrollmätts när lägesosäkerheten sattes. Lantmäteriet vill påminna om att detaljplanens utbredning inte påverkas om fastighetsgränsen visar sig ha ett annat läge. Detta avser i stort sett hela den södra gränsen mot Gamla Törebodavägen samt den västra gränsen av Skövde 5:75.

Planbeskrivning

- Ang. inlösen s.17

Kommunen har både en rätt respektive skyldighet att på fastighetsägares begäran lösa in de allmänna platser med kommunalt huvudmannaskap som är utlagda på enskilda fastighetsägares mark. Det bör förtydligas att inlösen kan ske även utan stöd av överenskommelse. Denna rätt avser dock enbart mark planlagd som allmän platsmark. Utöver de nämnda fastigheterna planläggs även delar av Skövde 5:75 som allmän platsmark (park). Det beskrivs att fastigheten föreslås köpas in men den har alltså privatpersoner som lagfarna ägare. De delar som planläggs för park kan också bli föremål för inlösen och konsekvenserna för denna fastighet behöver belysas.

Inlösenrätt till befintliga servitut upplåtna på kvarterersmark saknas. Stycket kan tas bort eftersom planens intentioner rörande rättigheter behandlas längre ner i beskrivningen.

- Rättigheter s.18

1496K-4347.1 - Är en ledningsrätt avseende elledningar. Ledningar upplåtna med ledningsrätt är allmänna och kan inte ingå i en gemensamhetsanläggning. Om ledningarna flyttas behöver ledningsrätten omprövas.

Avsnittet avslutar med att beskriva ett nytt markreservat längs med Gamla Törebodavägen betecknat u1 i plankartan. Detta markreservat saknas i plankartan.

- Organisatoriska frågor s 20

I planbeskrivningen anges att avtal om markanvisning ska tecknas i samband med försäljning samt att avtalen bör klargöra ansvar över vissa punkter.

När avsikten är att genomföra markanvisningar och/eller teckna exploateringsavtal ska kommunen redovisa avtalens huvudsakliga innehåll liksom konsekvenserna av att planen helt eller delvis genomförs med stöd av ett eller flera sådana avtal i planbeskrivningen.

Redovisningen behöver vara mer konkret kring:

- Vilka områden som avses för överlåtelser eller upplåtelser (helst redovisade på kartor)

- Vilka fysiska anläggningar exploatören ska utföra och vilken standard de ska ha

- Vilka olika kostnader som exploatören åtar sig att betala

- Åtaganden om att betala eller inte kräva ersättningar

- Tidplan för utbyggnad av de anläggningar som avtalet omfattar

- Om exploatören ska ställa en säkerhet för åtaganden enligt avtalet

- Om det finns flera exploatörer – ansvarsfördelningen mellan dem.

Om förhandlingar kring avtal om markanvisning påbörjas först efter antagandet av planen är det tillräckligt att:

- Redovisa sin avsikt att ingå ett markanvisningsavtal

- Redovisa intentioner om vad detta avtal avses innehålla

- Planbeskrivningen i vissa delar redovisar samma innehåll som kommunens riktlinjer om markanvisning enligt 2 § markanvisningslagen.

- Tydliggör att de villkor med mera som redovisas under samrådet och i planbeskrivningen är preliminära och att genomförandet även kan komma att ske på annat sätt än vad som redovisas under planprocessen.

Glöm inte att även redovisa konsekvenserna (se ovan).

- Teknisk försörjning s 49

Vatten- och avlopp och dagvatten.

Det beskrivs hur nya kommunala ledningar ska anläggas inom u-område på kvarterersmark samt i parkmark. Genom att lägga ut markreservat för

allmännyttiga underjordiska ledningar, så kallade u-område ser kommunen till så att det inte blir planstridigt att lägga några underjordiska ledningar inom den aktuella kvartersmarken. Det bildas däremot ingen rättighet bara för att ett u-område läggs i planen. För att säkerställa att ledningarna får vara kvar behöver normalt sett ledningsrätt (eller servitut) upplåtas vilket sker genom lantmäteriförordning.

- Fastigheter och rättigheter s 55

Delar av Skövde 5:75 kommer mycket riktigt fastighetsregleras men främst är det avstyckningsåtgärder som behöver till för att nybilda fastigheter inom planområdet. Vilka delar som avses kan med fördel belysas i liknande bild som för övriga befintliga bostadsfastigheter (se nedan). Det ska också klargöras att den del av Skövde 5:75 som är planlagd för parkändamål av kan lösas in utan stöd i överenskommelse.

Befintliga fastigheter längs med Gamla Törebodavägen

Det behöver framgå att inlösen av de blå områdena kan ske som en tvångsåtgärd. Samtidigt som överenskommelse krävs för de röda områdena. Både röda och/eller blå områden överförs genom fastighetsreglering i en lantmäteriförordning.

Slutligen är illustration och tabell över ytor väldigt tydlig och lättläst.

Bemötande och kommentarer:

Plankarta

- Programvaran och Boverkets planbestämmelsekatalog medger (tyvärr) inget annat sätt att redovisa planbestämmelsen än den föreslagna.

- Den sekundära bestämmelsen **b₆** byter beteckning till **b₈** och sorteras i teckenförklaringen under egenskapsbestämmelser för kvartersmark avgränsade via sekundär egenskapsgräns.

- Gatuområdet längs västerut hänger ihop med gatumarken längs hela Gamla Törebodavägen. För att tydliggöra detta kompletteras plankartan enligt önskemål med en inzoomad insättningskarta som även rymmer gatumarken söder och öster om de

befintliga bostadsfastigheterna där KLM också efterfrågar en ökad läsbarhet.

- Bestämmelsen om markens höjd över nollplanet gäller endast där +-tecknet anges. Detta förtydligas i planbeskrivningen under motivet till planbestämmelsen.

- Avstyckningen av de berörda nya bostadsfastigheterna och gemensamhetsanläggningen sker lämpligen i ett sammanhang. Som stöd för detta finns förslag till fastighetsgränser angivna på plankartan. Planbeskrivningen kompletteras med denna information samt med bildillustration över vilken mark som föreslås utgöras av allmän platsmark.

- Svackdikena är grunda, vanligtvis torrlagda, avledningsvägar för dagvatten och skyfall. De bedöms därför inte komma i konflikt med markreservatet för ledningarna.

Grundkarta

- Grundkartan uppdateras och förses med datum.

- Informationen om att några fastighetsgränser kan vara något osäkra men att detta inte påverkar detaljplanens utbredning noteras. För kännedom så sammanfaller den södra plangränsen längs Gamla Törebodavägen med plangränsen för detaljplanen för Trädgårdsstadens 3:e etapp (1496K-P2018/9).

Planbeskrivning

- Ang. inlösen s.17

Planbeskrivningen har kompletterats med information om att allmän platsmark kan lösas in utan stöd av en överenskommelse och att det även gäller parkmark inom Skövde 5:75.

Rubriken *Rätt till inlösen av rättighet, kommunen* ändras till *Inlösen av rättighet, kommunen* så det inte framställs som att det är en rättighet. Textstycket kvarstår dock.

- Rättigheter s.18

Text om ledningsrätten 1496K-4347.1 ändras så att det framgår att det är ledningen som föreslås flyttas något österut för att ansluta till förslag till

nytt markreservat för allmänna underjordiska ledningar (u-område) samt att Skövde kommun ska ansöka om att ändra ledningsrätten.

Det nya markreservatet som beskrivs sist i avsnittet avser ett u-område för ledningsrätter **norr** om befintliga bostäder i syfte att kunna förse dessa med allmänt vatten- och avlopp.

- Organisatoriska frågor s. 20

För kvarteren för flerbostadshus och radhus finns ännu ingen exploatör utsedd. Avsikten är att efter att planen vunnit laga kraft via tävling eller direktanvisning tilldela dessa till en eller flera exploatörer. Planbeskrivningen kompletteras med vad de markanvisningsavtal som då kommer upprättas bör innehålla.

- Teknisk försörjning s.49

Texten om det föreslagna u-området kompletteras med information om att ledningarna ska säkerställas genom ledningsrätt alternativt servitut vid en lantmäteriförrättning.

- Fastigheter och rättigheter s. 55

Planbeskrivningen förtydligas med att nya fastigheter tillskapas genom fastighetsbildning.

Planbeskrivningen kompletteras med ett förtydligande även under detta avsnitt om att den befintliga bostadsfastigheten Skövde 5:75 berörs av planförslaget.

Planbeskrivningen kompletteras med information om att allmän platsmark (gata, park) kan lösas in utan stöd av en överenskommelse.

KOMMUNALA NÄMNDER, BOLAG OCH KOMMUNALFÖRBUND

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden har inget att erinra mot detaljplanens syfte att möjliggöra bostäder men motsätter sig formulering och innehåll i stycket om offentlig service.

Barn- och utbildningsnämnden eftersträvar att barn inom förskola likt elever inom grundskola ska beredas förskoleplats nära hemmet, dock inte likställt med en förskoleplats i Trädgårdsstaden. Att ange en målsättning om självförsörjning av förskole- och grundskoleplatser i Trädgårdsstaden samt utpekande av befintlig reserverad tomt för förskola skapar en förväntan och obestrid sanning hos medborgarna att det blir verklighet. Det bör vara tillräckligt att likt andra detaljplaner ange avstånd till närmsta förskolor och grundskola samt information om skolval och närhetsprincipen. Nedan meningar föreslås tas bort.

"Målsättningen är att Trädgårdsstaden ska vara självförsörjande på förskolor och grundskola upp till årskurs 6 (F-6)." "Därtill finns en skoltomt centralt belägen i etapp 3 som vid behov är reserverad för en framtida förskola".

Bemötande och kommentarer:

Meningarna stryks i planbeskrivningen.

Servicenämnden

Servicenämnden beslutar att ställa sig bakom föreslagen detaljplan för Trädgårdsstaden etapp 5 (PLAN.2024.7) enligt nedanstående yttrande.

Servicenämnden ser att följande skrivning:

Detaljplanen kommer att omfattas av nytt verksamhetsområde för kommunala dagvattenledningar och nya fastigheter ska anslutas till det kommunala ledningsnätet. Även de fyra befintliga bostadsfastigheterna inom planområdet föreslås ingå i det nya verksamhetsområdet. "För utbyggnad och drift av dagvattenanordningar på allmän platsmark och inom u-område på kvartersmark ansvarar Skövde kommuns sektor service". Inom kvartersmark ansvarar fastighetsägaren för anläggande och framtida drift av servisledningar.

Borde ändras till:

Detaljplanen kommer att omfattas av nytt verksamhetsområde för kommunala dagvattenledningar och nya fastigheter ska anslutas till det kommunala ledningsnätet. Även de fyra befintliga bostadsfastigheterna inom planområdet föreslås ingå i det nya verksamhetsområdet. "För dagvattenledningar

och anordningar som tillhör gatuanläggningen ansvarar Sektor Samhällsbyggnad för anläggande och framtida drift. För huvudledningar och serviser från fastigheter inom verksamhetsområdet ansvarar Sektor Service Skövde VA för anläggande och framtida drift". Inom kvartersmark ansvarar fastighetsägaren för anläggande och framtida drift av servisledningar.

Detta för att överensstämja med det nu gällande regelverket avseende ansvar för dagvattenledningar.

Bemötande och kommentarer:

Planbeskrivningen justeras enligt önskemål.

Sektor Kommunledningsstaben, Enheten för Säkerhet och Beredskap

Se nedan synpunkter och inspel på detaljplan från Lokala Brottsförebyggande rådet utifrån brottsförebyggande och trygghetsfrämjande aspekter för att skapa hållbara, inkluderande och säkra livsmiljöer:

Gestaltning och fysisk utformning

- Gestaltningen av den byggda miljön påverkar hur människor upplever trygghet, trivsel och inkludering. Genom att skapa öppna, överblickbara och välbelysta platser med god siktlinje kan risken för brott minska. Dolda ytor – såsom hörn, baksidor av byggnader, garage och buskage – bör undvikas eller utformas med god insyn, överblickbarhet, belysning och bör ej förbli oaktiva platser, för att motverka att personer vistas ostört, exempelvis i samband med droghandel eller skadegörelse.

- Gestaltningen bör också främja variation och lokal identitet, vilket stärker platsanknytning och samhörighet. Det är viktigt att platser upplevs som tillgängliga och inkluderande för alla samhällsgrupper.

- Tydlig struktur och gestaltning - planen följer Trädgårdsstadens principer med tydliga gränser mellan privat och offentlig mark, vilket främjar överskådlighet och social kontroll. Häckar och bygglinjer skapar visuella ramar som kan minska risken för oönskat tillträde till privata ytor.

Social kontroll och aktivitet

- Trygghet stärks av både formell och informell social kontroll. När människor kan se och bli sedda ökar upptäcktsrisken, vilket har en brottsförebyggande effekt. Den fysiska miljön bör därför utformas så att bostäder och verksamheter har fönster mot platser som cykelparkeringar, gångstråk och garage.

- Entréer mot gatan - att huvudentréer enligt planen ska vara vända mot gatan stärker den sociala kontrollen och ökar tryggheten i gaturummet.

- En sammanhängande utemiljö som samnyttjas av boende och verksamma under olika tider på dygnet skapar naturlig närvaro och ökar tryggheten. Blandade upplåtelseformer och varierad bebyggelse främjar social blandning och minskar risken för otrygghet.

Belysning och grönstruktur

- God belysning är avgörande för trygghet, särskilt under mörka timmar. Ljussättning bör planeras tidigt och riktas mot otrygga platser som passager, ingångar och cykelvägar. Träd och växtlighet bör inte skymma ljuset eller skapa mörka utrymmen.

- Grönområden bör ha en tydlig struktur – där det framgår vilka delar som är till för lek, vila eller passage – och en balans mellan naturvärden och trygghet. Det bör finnas trygga stråk som är belysta och överblickbara, så att människor har säkra vägar att ta sig fram.

- Lekplats och närrekreation- planerad lekplats och naturmark som nämns i planen ger barn och unga tillgång till trygga mötesplatser nära bostaden.

Skalskydd och tillgångskontroll

- Skalskydd är en viktig del av brottsförebyggande arbete. Det handlar om att säkra byggnader med robusta dörrar, fönster och lås, samt att begränsa åtkomst för obehöriga till garage, förråd och gemensamma utrymmen. Skalskyddet bör vara diskret integrerat i miljön och anpassat efter platsens behov – det ska inte dominera intrycket av platsen.

- Exempelvis bör förråd inte ha hönsnät mellan enheter, då det möjliggör vidare inbrott. Cykelgarage och förankrade cykelställ som möjliggör att låsa fast ramen är viktiga för att skydda egendom.

Tydlighet och orienterbarhet

- En tydlig struktur i stadsrummet – med logiskt gatunät, synliga funktioner och kollektivtrafiklösningar – underlättar orientering och minskar otrygghet. Tydlighet i ansvarsfördelning och platsens funktioner stärker normförståelsen och bidrar till en inkluderande miljö.

- Gång- och cykelvägar längs Gamla Törebodavägen och god anslutning till befintligt nät främjar trygghet och säker förflyttning.

- Kollektivtrafik och tillgänglighet - nya busshållplatser inom etappen förbättrar tillgängligheten och minskar behovet av bilresor, vilket kan bidra till ökad trygghet i området.

- Avskildhet från omgivningen- området är avskilt av större vägar vilket kan skapa känsla av isolering och minska den naturliga genomströmningen av människor.

Förvaltning och skötsel

- Välskötta miljöer signalerar omsorg och kontroll, vilket stärker tryggheten. Enligt "Broken Windows"-teorin kan eftersatt förvaltning leda till ökad brottslighet. Det är särskilt viktigt att prioritera skötsel även på temporära platser som byggarbetsplatser och tillfälliga boenden.

Information och kommunikation

- Tydlig och lättillgänglig information om ägande, regler och kontaktvägar stärker känslan av kontroll. Skyltar och visuell information bör användas strategiskt för att upplysa om ansvarig personal, öppettider och kontaktmöjligheter m.m.

Att tänka på vid lägenhetsbygge

- Undvik höghus med långa, ostörda trapphus där anonymitet och brist på insyn kan skapa otrygghet.

- Säkerställ att gemensamma utrymmen är överblickbara och inte inbjuder till "häng".

- Undvik takplattor som kan lyftas och användas för att gömma föremål.

- Utforma källare och förråd med tanke på inbrottsrisk – undvik lösningar som gör det lätt att ta sig mellan enheter.

Bemötande och kommentarer:

Sektor samhällsbyggnad bedömer att yttrandet i allt väsentlig överensstämmer med planförslagets ambitioner om att skapa goda förutsättningar för att etapp 5 av Trädgårdsstaden ska upplevas tryggt och trivsamt, med en positiv social kontroll, vara variationsrikt, ha en tydlig struktur/orienterbarhet och främja en lokal identitet mm.

Frågor och råd om upplåtelseformer, placering av buskage och belysning, skyltning och skal-skydd mm hanteras generellt i senare skeden av processen (i bygglov, vid detaljutformning av allmän plats osv.). Även trygghetsaspekter som rör platsens framtida förvaltning och skötsel är frågor som generellt hanteras efter detaljplanens genomförande. Sektor samhällsbyggnad tar till sig informationen och tar inlämnade synpunkter vidare inför kommande skeden.

Miljönämnden Östra Skaraborg

Det är viktigt att adekvata åtgärder för att dämpa bullernivåerna från väg 200 genomförs inom planområdet. Planförslaget skapar förutsättningar för detta. Miljönämnden östra Skaraborg har därmed inga synpunkter på förslaget.

Bemötande och kommentarer:

Noteras.

Räddningstjänsten Skaraborg

Räddningstjänsten avger följande yttrande i aktuellt ärende:

– Riskutredningen hänvisar i vissa avseenden till uppgifter som inte går att verifiera. Som exempel hänvisas till beräkningar i ett av konsultbolagets tidigare ärenden från 2010 utan att detta underlag kan granskas.

– Uppgifterna om vindriktning är från Karlsborg. Mer lokala uppgifter finns högst troligen att tillgå.

– Räddningstjänsten anser att riskutredningens underlag för antal och typ av transporter är för begränsat. Uppgifterna utgår från en tidsperiod av

1 månad. Därtill är flera olika typer av farligt gods helt undantagna från analysen med motiveringen att dessa inte kommer hanteras inom planområdet.

Den aktuella vägen utgör sekundärled och kan komma att användas för samtliga typer av farligt gods om den primära leden för farligt gods är avstängd. Därtill kan leden i framtiden komma att användas av helt nya verksamheter.

Sammanfattningsvis är det Räddningstjänstens fasta synpunkt att områden angränsande till farligt godsleder ska utformas med hänsyn till att dessa leder kan användas för transport av samtliga ämnesklasser.

Bemötande och kommentarer:

Utredningens hänvisning till ärende från 2010 gäller en riskutredning framtagen av Norconsult för Gårda 1:15, 2:12 och 3:12 återfinns under kapitel 9 *Referenser*. Riskutredningen för Gårda har även efter samrådet skickats till Räddningstjänsten.

Riskutredningen hämtar information från SMHI:s närmaste väderstation, vilket i detta fall är Karlsborg. Detta för att få tillförlitligt och historisk vinddata fördelat på olika vindriktningar. Eventuella skillnader mellan Karlsborg och Skövde bedöms vara marginella i sammanhanget. Riskutredningens bilaga förtydligas så att det framgår att uppgifterna är hämtade från SMHI.

Räddningstjänsten måste ha missförsått att uppgifterna kring antal transporter utgår ifrån en tidsperiod av 1 månad. I kapitel 5 *Riskidentifiering* framgår att en framräkning av MSB uppgifter från 2006, som utgår ifrån en månad, inte används som underlag för trafikprognosen. I stället utgår utredningen ifrån trafikutredningens resultat med målår 2045 (planbilaga E) samt med nationell statistik som anger att cirka 4% av godstransporter innehåller farligt gods. I tabell 3 anges en jämförelse mellan MSB underlag och de transporter som använts som underlag för riskberäkningarna.

De i riskrapporten undantagna typerna av farligt gods - explosiva ämnen och giftiga gaser - har stöd i den bedömning som gjorts kring vilka kemikalier mm som kan komma att tillåtas vid det planerade nya stora verksamhetsområdet i Locketorp längs väg 200, ca 5 km nordöst om planområdet. Men för

att ta höjd för att det inte helt går att utesluta att det i framtiden kan ske transporter med farligt gods förbi planområdet som också innehåller explosiva ämnen och giftiga gaser så har riskutredningen uppdaterats med beräkning även med dessa. Den nya beräkningen har dock inte resulterat i någon komplettering av utredningens tidigare förslag till riskreducerande åtgärder.

Den del av väg 200 som är utpekad som sekundär transportled för farligt gods slutar enligt NVDB norrut i höjd med Varing och bedöms därför olämplig som alternativ väg om den primära leden för farligt gods (väg 26) av någon anledning är avstängd. Ett bättre alternativ är då rimligtvis att hänvisa farligt godstrafik till väg 49 via Skara och på E20 som båda är utpekade som primära vägar för farligt godstransporter.

Enligt kommunens nya översiktsplan 2040 finns, utöver Locketorp, inga nya verksamhetsområden planerade längs väg 200 som kan generera transporter av farligt gods.

Västra Götalandsregionen, Kulturförvaltningen

Kulturförvaltningen har erhållit rubricerade ärende, PLAN.2024.7, för yttrande och vill framföra följande synpunkter.

Det aktuella planområdet ligger inte inom någon av de kulturmiljöer som uppmärksammades i samband med underlag för kulturmiljöprogram. Befintlig bebyggelse inom planområdet har begränsat kulturhistoriskt värde, men det är enligt Kulturförvaltningen positivt att bostadshusen, den gamla vägsträckningen och den lantliga karaktären bevaras och integreras i den nya bebyggelsestrukturen. De tre fornlämningarna inom planområdet, ett boplatsoområde och två härdar, har varit föremål för arkeologisk undersökning. Beträffande hantering av fornlämningarna hänvisas till länsstyrelsen för bedömning av hur det ska hanteras i det fortsatta planarbetet.

Bemötande och kommentarer:

Noteras.

ÖVRIGA REMISSINSTANSER

Trafikverket

Trafikverket är väghållare för väg 200 som är belägen norr om aktuellt planområde. Väg 200 ingår i funktionellt prioriterat vägnät för dagliga personresor, godstransporter och kollektivtrafik, och är rekommenderad sekundärväg för farligt gods. Vägen har hastighetsbegränsningen 80 km/h förbi planområdet.

Trafikverkets synpunkter

Planområdesgräns och avstånd till väg 200

Trafikverket noterar att planområdesgränsen på plankartan i norr går nära väg 200. Trafikverket har svårt att utläsa på plankartan exakt var gränsen går men gör bedömningen att gränsen mot väg 200 förmodligen på delar av sträckan inkräktar på vägområdet för väg 200. Kommunen får inte planlägga vägområdet som allmän platsmark natur. Trafikverket anser därför att kommunen behöver ha dialog med Trafikverket och se över och eventuellt justera planområdesgränsen mot den statliga vägen. Trafikverkets vägområde är det område som behövs för drift och underhåll av väganläggningen, och ska lämnas helt fritt från alla typer av åtgärder. Det utgörs av hela väganläggningen med körbana och tillhörande sidoområde med dike, dikeskrön inklusive en mindre remsa utanför dikeskrön på båda sidor om körbanan.

Trafikverket ser positivt på att kommunen har planlagt för allmän platsmark natur i området närmast väg 200. Trafikverket vill dock understryka att vägarnas säkerhetszon är det område utanför körbanan som av trafiksäkerhetsskäl ska vara fritt från fysiska hinder i form av fasta oeftergivliga föremål. Säkerhetszonen för väg 200 är 8 m från väggkant. Inom vägens säkerhetszon får till exempel inte vallar, stambildande växlighet eller dammar med ett vattendjup om 0,5 meter eller mer placeras. Trafikverket anser att kommunen behöver säkerställa att det inte kommer uppföras vallar, dammar eller annan anläggning inom vägens säkerhetszon som kan påverka trafiksäkerheten. Trafikverket noterar att skydd1 respektive skydd2 innebär att bullerskydd skulle kunna uppföras till en höjd av minst 2 respektive 3 meter. Trafikverket ställer sig frågande till detta, då det inte finns någon begränsning i höjd. Egenskapsbestämmelserna är felaktigt beskrivna

i planbeskrivningen, de är där omnämnda som skydd2 och skydd3.

Skyddsvall vid väg 200

Om jordvallar i närheten av väg 200 ska upprättas (utanför de 8 meter vi hänvisar till ovan) måste kommunen visa att detta är möjligt utan att skada väg 200. Vallar får inte orsaka sättnings- eller stabilitetsproblem för väganläggningen. Jord är tungt (ca 20kN/m² per meter vall) och en vall på flera meter blir en stor belastning på marken. Det är av vikt att kontrollera så marken klarar den belastningen. Om belastningen är högre än vad marken klarar så går den till brott och kan då skada väg 200.

Invasiva arter i vall

Trafikverket vill upplysa om risken för spridning av invasiva arter till följd av eventuella vallars etablering. Invasiva arter, exempelvis blomsterlupin, parkslide och jätteloka, kan förekomma i vissa jordmassor i vallar och få spridning till vägdiken. Dessa är mycket svåra att bekämpa och kan ge en negativ inverkan på befintlig flora och biologisk mångfald. Det är enligt svensk lagstiftning förbjudet att sprida jätteloka och jättebalsamin. Kommunen behöver kontrollera jordmassornas ursprung och säkerhetsställa att massorna som används i vallen inte innehåller invasiver.

Dagvatten och skyfall

Trafikverket anser att dagvatten- och skyfallsutredningen utgör en bra grund för dagvatten- och skyfallshanteringen inom planområdet. De beräkningar som presenteras är rimliga och för Trafikverkets del är det viktigt att kommunen säkerställer att föreslagna lösningar efterföljs, men med hänsyn till tidigare synpunkter gällande avstånd till väg 200. Till exempel föreslås en invallning med tät bullervall som ska stänga in skyfall. På plankartan finns idag ett område, skydd3, där skyfallsdamm får anläggas. Trafikverket anser att kommunen behöver säkerställa hur stor fördröjningsvolym som behöver finnas för att hantera de mängder skyfallsvatten som det finns behov av att buffra.

Trafikverkets diken, trummor och andra anläggningar är enbart till för vägens avvattning, och Trafikverket tar normalt sett inte emot vatten från andra verksamheter. Inget tillkommande vatten får tillföras Trafikverkets trumma eller dike jämfört med befintliga förhållanden.

Risker med farligt gods

Trafikverket ser positivt på att kommunen har infört planbestämmelser som reglerar skyddsåtgärder med hänsyn till risker med farligt gods. Kommunen behöver dock säkerställa att skyddsåtgärder utförs innan bostäder uppförs, vilket inte i villkoras på plankartan.

Trafikbuller

Trafikverket noterar att en trafik- och bullerutredning är framtagen och att det föreslås olika former av bullerskydd närmast väg 200. Tidigare i yttrandet har Trafikverket framfört synpunkter gällande avståndet mellan skyddsåtgärder och väg 200 samt eventuell påverkan på väg 200.

Trafikverket ser positivt på att kommunen har genomfört beräkningar för scenario 2, med prognosår 2045 och dagens hastighetsgräns på 80 km/h. För att uppfylla riktvärden för trafikbuller för de norra bostadskvarteren behöver bullerskyddsåtgärder längs med hela väg 200, såsom vall eller skärm, vara genomförda innan bostadsbebyggelse uppförs. Trafikverket anser att kommunen behöver villkora att skyddsåtgärder utförs innan bostäder uppförs, likt ovan synpunkter gällande risker med farligt gods.

Trafikutredning

Trafik- och bullerutredningen beskriver ett antal scenarion för den framtida trafiken på vägarna runt etapp 5 som tar hänsyn till olika framtida utbyggnadsscenarier och framtida ny vägdragning av väg 200 som anges i kommunens översiktsplan för 2040. Trafikverket vill förtydliga att det inte finns några beslut på en ny vägdragning av väg 200. Trafikverket har varit tydliga i det formella yttrandet gällande kommunens översiktsplan att om vägkopplingar ska bli statliga regionala vägar, krävs inspel till Västra Götalandsregionen via kommunalförbundet för prioritering av åtgärdsvalsstudier och beslut om eventuell prioritering inför kommande planrevideringar, vilket inte är gjort i dagsläget.

Kommunen beskriver i planbeskrivningen ett framtida önskemål om hastighetsgränsen ska bli 60 km/h på aktuell sträcka för väg 200 och att det är Trafikverket som fattar beslut. Trafikverket vill informera om att det är Länsstyrelsen som formellt fattar beslut om att ändra hastighetsgräns till 60 km/h, men att Trafikverket fungerar som en remissinstans. När det

kommer till det funktionellt prioriterade vägnätet, för vilken 200 ingår i, är Trafikverket generellt restriktiv till att sänka hastigheten.

Sammanfattande bedömning

Trafikverket anser att planhandlingarna behöver kompletteras till granskningsskedet med nedanstående:

- Kommunen behöver se över planområdesgränsen mot väg 200 så att den inte överlappar med vägområdet och ha dialog med Trafikverket

- Att säkerhetszonen om 8 meter från väggkant på väg 200 hålls fri från all form av bebyggelse, inklusive vallar, plank, dammar m.m

- Säkerställa att föreslagna skyddsåtgärder inte påverkar väganläggningen för väg 200

- Säkerställa hur stor fördröjningsvolym som behöver finnas för att hantera de mängder skyfallsvatten som det finns behov av att buffra

- Kommunen behöver villkora att skydd mot buller och farligt gods uppförs innan bostadsbebyggelse byggs i norra delarna av planområdet

Bemötande och kommentarer:

Sektor samhällsbyggnad har efter samrådstiden (2025-10-16) haft möte med Trafikverket för att diskutera deras yttrande och förslag till justering av planhandlingarna.

Planområdesgräns och avstånd till väg 200

Plangränsen dras tillbaka till egenskapsgränsen för skydd₁₋₂, d.v.s. 7 meter från inmätt väggkant för väg 200. Detta bedöms i stort överensstämma med största avstånd från väggkanten till den vägområdesgräns som Trafikverket redovisade vid mötet 2025-10-16.

Avståndet mellan väggkanten för väg 200 och det planerade skyddsplanket är 8 meter.

Planförslaget kompletteras med att även ange maxhöjder för skyddsbestämmelserna skydd₁₋₂.

Skyddsvall vid väg 200

Den anlitate geotekniska konsulten har studerat de geotekniska förutsättningarna för alternativet

med en buller-/skyddsvall som detaljplanen medger i planens nordvästra hörn. Vid ett konservativt antagande om att det finns lera i jordlagren, likt i de sonderingar som gjorts i närheten, bedöms att marken inte kan fyllas upp till den höjd (5 meter) som planförslaget medger utan att riskera att negativt påverka väg 200. Det alternativa förslaget med buller-/skyddsvallen utgår därav ur detaljplanen. Huvudalternativet att uppföra ett buller-/skyddsplank för att hantera trafikbuller och risker med farligt godstransporter från väg 200 kvarstår i planen. Planhandlingarna justeras så att detta framgår. Den geotekniska utredningen (planbilaga 2) har uppdaterats.

Dagvatten och skyfall

Dagvatten- och skyfallsdammen är dimensionerad för att kunna buffra totalt 3100 m³ vatten, vilket är det högsta framtida flöde som dagvatten- och skyfallsutredningen bedömer behöver kunna tas omhand inom planområdet. Detta framgår av planbeskrivning samt av dagvatten- och skyfallsutredningen (planbilaga C). Sektor samhällsbyggnad bedömer att det räcker med att plankartan pekar ut det område (skydd₃) inom vilket det medges att denna skyfallsdamm får anläggas.

Utredningens utgångspunkt är att inget tillkommande vatten ska tillföras Trafikverkets trumma eller dike jämfört med befintliga förhållanden.

Risker med farligt gods

Administrativa bestämmelse (a₃₋₄) om att "bygglov får inte ges för byggnadsverk förrän skydd (skydd₁ och skydd₂) uppförts längs väg 200" införs på plankartan för den kvartersmark som ligger närmare än 100 meter från väg 200. Bebyggelsen söder om denna gräns kan enligt riskutredningen (bilaga F) uppföras utan några krav på skyddshöjande åtgärder.

Trafikbuller

Administrativa bestämmelse (a₃₋₄) om att "bygglov får inte ges för byggnadsverk förrän skydd (skydd₁ och skydd₂) uppförts längs väg 200" införs på plankartan för den kvartersmark som ligger närmare än 100 meter från väg 200. Bebyggelsen söder om denna gräns klarar enligt trafik- och bullerutred-

ningen (bilaga E) trafikförordningens riktlinjer för trafikbuller.

Trafikutredning

Sektor samhällsbyggnad är medveten om att det inte finns beslut om ny vägdragning för väg 200 och känner även till processen för att få till ett sådant beslut. Men en omdragning av väg 200 är likväl en viktig förutsättning för att kunna utveckla Skövdes nordöstra delar i enlighet med ÖP 2040. Då trafikutredningen har en likande tidshorisont med målår 2045 som ÖP 2040 så har ett scenario med omdragning av väg 200 därför tagits med. Detta har dock inte varit det dimensionerande alternativet för planförslaget.

Planbeskrivningen refererar till trafik- och bullerutredningens förslag om att sänka hastigheten på väg 200 norr om planområdet till 60 km/h. Utredningen föreslår detta för att höja trafiksäkerheten, särskilt vid passager över vägen till befintlig busshållplats på norra sidan av vägen. Men även att en sänkning av hastigheten till 60 km/h kraftigt reducerar trafikbullret längs väg 200, nästan med samma effekt som förslaget bullerplank, till de nya bostäderna inom Trädgårdsstadens etapp 5. Planbeskrivningen justeras så att det framgår att det är Länsstyrelsen som beslutar om hastigheter med Trafikverket som remissinstans.

Västtrafik

Västtrafik har tagit del av det förslag till detaljplan som Skövde kommun har upprättat för Trädgårdsstadens etapp 5. Skövde kommuns diarienummer PLAN.2024.7. Planen syftar till att möjliggöra för bostadsbebyggelse i form av friliggande hus, radhus samt lägre flerbostadshus utifrån Trädgårdsstadens gestaltungsprinciper.

Västtrafik ser positivt på att fler bostäder tillkommer i nära anslutning till befintlig kollektivtrafik och god gång- och cykelinfrastruktur.

För att skapa trygga och säkra miljöer för barn och andra oskyddade trafikanter borde parkeringar för flerbostadshusen samlokaliseras och med fördel placeras mellan husen och väg 200, inte på innergårdarna, där det i stället borde finnas trygga och

säkra platser för samvaro, vistelse och lek samt cykelparkeringar.

Det är positivt att det byggs ny gång- och cykelväg samt nya hållplatser i området. Med tanken på detta bör parkeringstalen ses över. Två bilplatser per villa ökar inte drivkrafterna för en hållbar stadsutveckling, med ökad marknadsandel hållbart resande och ett minskat bilberoende. Med tanke på goda möjligheter att gå, cykla och resa med kollektivtrafiken både inom området och utmed väg 200 så borde lägre p-tal vara motiverade.

Linje 5 Resecentrum – Trädgårdsstaden – Sjukhuset, som trafikerar inom området, har idag halvtimmestrafik alla dagar i veckan, från tidig morgon till midnatt, plus turer på natten på helger. Vi ser att linjen har stor potential till ökat resande och ökat utbud i takt med att linjen "flyttar in" i Skövde Science City och även den stadsdelen utvecklas med skolor, verksamheter, handel och bostäder.

Västrafik önskar vara fortsatt delaktiga i detaljplaneringen av hållplatser och farthinder samt andra framkomlighetsfrågor för kollektivtrafiken inom området.

Bemötande och kommentarer:

Skyldigheten att anordna parkering faller på fastighetsägaren/exploatören. Förslaget följer därav principen att parkeringsplatser för kvarterens behov enligt gällande p-norm i huvudsak ska lösas på den egna fastigheten, d.v.s. inom kvartersmarken. På allmän plats (gata) samt i särskilda parkeringskvarter föreslås därutöver ca 90 bilplatser (bpl) för gästparkeringar, vilket motsvarar ca 0,4 bpl/bostad. Utrymmen mellan kvarteren och väg 200 reserveras för naturmark med naturvärden och ska även kunna fungera för omhändertagande av dagvatten och skyfall. Kvartersgårdarna bedöms, i likhet med tidigare flerbostadskvarter i Trädgårdsstaden, kunna rymma både det egna behovet av parkering samt ytor för samvaro och lek. PBL ställer också krav på att om det inte finns tillräckliga utrymmen för att anordna både parkering och friyta för exempelvis lek, skall i första hand friyta anordnas. Exploateringsgraden får då anpassas efter detta. Detta följs upp vid bygglovprövningen.

Planförslaget följer Skövde kommuns parkeringsnorm.

Planbeskrivningen uppdateras med information om aktuell turtäthet för linje 5.

PostNord

PostNord har i uppdrag att tillhandahålla den samhällsomfattande posttjänsten vilket bland annat innebär att det är Postnord som ska godkänna placeringen och standarden på postmottagningsfunktionen. I denna roll representerar Postnord samtliga postoperatörer som är verksamma i det aktuella området.

Post ska kunna delas ut miljövänligt, kostnadseffektivt, trafiksäkert och med hänsyn till arbetsmiljön för chaufförer och brevbärare. För att det ska kunna genomföras i praktiken behöver utdelningen standardiseras.

Vid nybyggnation av villor/radhus och verksamhetsområden placeras postlådan i en lådsamling vid infarten till området. I flerfamiljshus ska man ta emot sin post i en fastighetsbox på entréplan.

Kontakta PostNord i god tid på utdelningsförbättringar@postnord.com för dialog gällande godkännande av postmottagning i samband med nybyggnation.

En placering som inte är godkänd leder till att posten inte börjar delas ut till adressen.

Bemötande och kommentarer:

Att reservera allmän platsmark (Gata, Natur, Park) för brevlådsamlingar är inte aktuellt. Detta då det inte är ett kommunalt ansvar att upplåta mark för, drifta och sköta brevlådesamlingar. Inte heller bedömer sektor samhällsbyggnad att det är motiverat eller särskilt rationellt att bilda samfälligheter för detta ändamål på kvartersmark för friliggande hus (villor). Däremot anger detaljplanen att där det inom kvartersmarken ändå måste/kan bildas samfälligheter eller gemensamhetsanläggningar för andra funktioner (exempelvis gata, parkering, ledningar mm) även är lämpligt att göra så för brevlådesamlingar. Detta gäller dock främst kvarter för rad-/flerbostadshus samt ett centralt bostadskvarter för en- och tvåbostadshus där det behöver bildas gemensamhetsanläggning för väg, ledningar mm. Planbeskrivningen kompletteras så att detta framgår.

Skanova (Telia)

Skanova har markförlagda teleanläggningar inom detaljplaneområdet

Skanova önskar att så långt som möjligt behålla befintliga tele-anläggningar i nuvarande läge för att undvika olägenheter och kostnader som uppkommer i samband med flyttning.

Skanova önskar i ett tidigt skede medverka i planarbetet när detaljplanarbete påbörjas och kallas till samrådsmöten för det aktuella området för att kunna samordna nya ledningar.

Tvingas Skanova vidta undanflyttningsåtgärder eller skydda telekablar för att möjliggöra exploatering förutsätter Skanova att den part som initierar åtgärden även bekostar den.

Om så önskas kan ledningarna skickas digitalt i dwg-format för att infogas på plankartan. Kontakta ledningskollen.se

Kabelanvisning beställs via ledningskollen.se

För ledningssamordning kontakta telia-natforvaltning@teliacompany.com

Bemötande och kommentarer:

Det stämmer att Skanova har ledningar inom planområdet. Dels en ledning i öst-västlig riktning genom hela planområde, dels en ledning i Gamla Törebodavägen varifrån ett par befintliga fastigheter är anslutna. Av underlaget, som vi erhållit från ledningskollen, så är det frågan om två äldre kopparledningar med lite osäkert läge (oinmätta). Bedömningen är i alla fall att båda dessa ledningar påverkas av ett genomförande av detaljplanen.

Skövde kommuns mark- och exploateringsenhet har efter samrådet varit kontakt med Skanova och fått beskedet att kopparledningen i öst-västlig riktning genom planområdet har utgått samt att optoledningen i Gamla Törebodavägen fortsatt är i bruk.

Planbeskrivningen kompletteras med informationen ovan.

Statens geotekniska institut (SGI)

Statens geotekniska institut (SGI) har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerad detaljplan. SGI:s yttrande avser geotekniska säkerhetsfrågor såsom ras, skred, erosion och geotekniska frågeställningar kopplade till översvämning. Grundläggnings- och miljötekniska frågor, såsom hantering av radon, ingår inte i vår granskning.

Underlag:

1. Plankarta, daterad 2025-08-20
2. Planbeskrivning, daterad 2025-08-20
3. PM Geoteknik, Trädgårdsstaden etapp 5. Upprättad av Bohusgeo AB, daterad 2024-12-17
4. Markteknisk undersökningsrapport/Geoteknik, Trädgårdsstaden etapp 5. Upprättad av Bohusgeo AB, daterad 2024-12-17

Bakgrund och förutsättningar

Planens syfte är att möjliggöra för bostadsbebyggelse i form av friliggande hus, radhus samt lägre flerbostadshus.

Detaljplanen redovisar en 5:e etapp av stadsdelen Trädgårdsstaden och möjliggör för totalt ca 225 bostäder i form av en småskalig blandad bostadsbebyggelse. Förslaget utgår ifrån tidigare fastlagda trädgårdsstadskriterier och har utformats med hänsyn till befintlig bostadsbebyggelse, de naturvärden som finns inom planområdet samt närheten till väg 200 (Törebodavägen) i norr. Etapp 5 kommer huvudsakligen angöras via en tillfart från Nollhagavägen i öster samt via två tillfarter från Gamla Törebodavägen i söder.

Geologiska och geotekniska förutsättningar

Området utgörs av ängs-, skogs- och åkermark. Marknivåerna varierar mellan ca +112 och +125, där de högsta nivåerna återfinns i områdets västra del.

Enligt SGU:s jordartskarta består det översta jordlagret inom planområdet huvudsakligen av glacial grovsilt eller finsand. I östra delen förekommer glacial lera och i den västra glacial silt och sandig morän. Jorddjup enligt SGU:s jorddjupskarta är ca 25-35 m.

Enligt genomförda geotekniska utredningar [3] och [4] utgörs jordprofilen inom planområdet överst av ett ytlager i huvudsak bestående av silt, sand och/

eller torrskorpelera. Mäktigheten varierar mellan 1 och 5 m och underlagras av omväxlande lager av antingen lera, silt eller grövre friktionsjord. Lagrens mäktighet varierar mellan 1 och 5 m, och den totala mäktigheten för lagret av lera och silt uppgår som mest till ca 15 m. Ställvis saknas den leriga silten eller siltiga leran helt. Den odränerade skjuvhållfastheten varierar mellan ca 15 och 160 kPa. Släntstabiliteten bedöms under nuvarande förhållanden vara tillfredsställande och den planerade bebyggelsen bedöms kunna utföras utan att stabiliteten blir otillfredsställande.

SGL:s synpunkter

Enligt 2 kap 5 § PBL ska bebyggelse och byggnadsverk lokaliseras till mark som är lämpad för ändamålet med hänsyn till bland annat människors hälsa och säkerhet samt med hänsyn till risken för olyckor, översvämning och erosion. En redogörelse för planområdets och angränsade områdens geotekniska förutsättningar med tillhörande utredningar och planbestämmelser **saknas delvis** för aktuell detaljplan.

Geoteknisk utredning

Stabilitetsförhållandena behöver klargöras för befintliga såväl som planerade förhållanden. Det behöver förtydligas vad beräkningarna i PM Geoteknik, i tabell 5, avser då resultat bara redovisas för befintliga förhållanden. I beräkningarna bör jordens egentygnd beaktas genom att både vattenmättad och omättad tunghet används.

Den geotekniska utredningen behöver ta hänsyn till den framtida markanvändning som planförslaget medger, exempelvis bullervall, dagvatten- och skyfallsanläggningar.

Utredningen ska även ge svar på hur stabiliteten kan påverkas i ett längre perspektiv med hänsyn till ett förändrat klimat.

Redovisning av odränerad skjuvhållfasthet är svårtydd och det är svårt att avgöra arkivpunkternas relevans. Det behöver även förtydligas om härledda värden för odränerad skjuvhållfasthet har korrigerats med avseende på konflytgräns.

Stabilitetsförhållanden i jord ska klarläggas med lägst detaljerad utredningsnivå. I SGI:s Vägledning 8 ges rekommendationer kring hur släntstabilitetsutredningar kan utformas för att erhålla utredningar med tillräcklig kvalitet och omfattning. Där ges även

råd kring hur ett förändrat klimat kan hanteras i stabilitetsutredningar.

Sammanfattningsvis ser SGI att det kvarstår oklarheter som behöver förtydligas i det fortsatta planarbetet. Krävs det åtgärder eller restriktioner ska dessa säkerställas i planen.

Bemötande och kommentarer:

Den geotekniska utredningen har reviderats (Rev2. 2025-10-30).

Den reviderade utredningen innehåller bl.a. beräkningar kring släntstabiliteten för dagvatten- och skyfallsanläggningen samt den i samrådsförslaget planerade bullervallen (tryckbank) mot väg 200. Utredningen konstaterar att den föreslagna bullervallen inte kan utföras utan att släntstabiliteten blir otillfredsställande, alternativt att denna utreds mer i detalj (fler provtagningspunkter etc). Bullervallen utgår därför ur planförslaget. Planhandlingarna justeras så att detta framgår.

Med avseende på framtida klimatförändringar så bedömer utredningen att grundvattenförhållandena i Skövde endast kommer förändras måttligt eller inte alls. Utredningen föreslår dock att konstruerade slänter uppkomma i samband med exploateringen, exempelvis för skyfallsdammen och nya diken, bör erosionskyddas. Planbestämmelserna *skydd₃* samt *dike₁* på plankartan kompletteras därför med att slänter till dessa ska utgöras av friktionsjord och erosionskyddas. Planbeskrivningen kompletteras även med denna information.

Den reviderade geotekniska utredningen har förtydligat avseende skjuvhållfastheten.

SAKÄGARE OCH NYTTJANDERÄTTSSINNEHAVARE

Fastighet Skövde 5:82

Jag är fastighetsägare till SKÖVDE 5:82 och vill härmed lämna synpunkt på detaljplanen för Trädgårdsstaden etapp 5.

I förslaget ingår att en del av min framsida tas i anspråk för gångbana. Detta skulle göra vår fina, anlagda framsida mycket mindre. Vår häck, som vi satte upp för fem år sedan för att skydda oss från framfarten i etapp 3, måste flyttas, liksom vårt staket, vilket påverkar både vår trivsel och fastighetens helhetsintryck negativt.

Som alternativ föreslår jag två lösningar som bättre tillgodoser både trygghet och fastighetsägarers intressen:

1. Att ett övergångsställe placeras bortanför min grannes fastighet, så att gående hänvisas direkt till den nya gång- och cykelvägen på andra sidan. Detta kräver inte att mark från min tomt tas i anspråk.

2. Att en gångväg istället anläggs genom det nya området bakom vår fastighet och vidare genom allmanningen fram till busshållplatsen. Detta kan skapa en smidig och säker väg för gående utan att påverka vår tomt negativt.

Jag ber att dessa synpunkter och förslag beaktas i det fortsatta planarbetet.

Fastighet Skövde 5:83

Jag vill lämna synpunkter på förslaget med en gångväg framför våra hus vid Ingebrotomten

För det första känns det helt onödigt när det finns en cykelväg på andra sidan vägen. Kommunen har bättre saker att lägga pengar på.

Gör istället två upphöjda övergångsställen som dessutom kan få ner hastigheten på vägen, som är alldeles för hög.

Vårt förslag är att skrota nuvarande förslag helt, möjligtvis att som alternativ lägga gångvägen bakom våra tomter.

Fastighet Skövde 5:120

Gällande trädgårdsstaden etapp 5, så är det önskvärt från våran sida på Ingebrotomten 4 att gångbanan som planeras framför vårt hus läggs på baksidan ur säkerhetssynpunkt. Att ha både bilar på en hårt trafikerad väg samt gångare/cyklister är inte önskvärt från oss.

Bemötande och kommentarer till de ovan tre sakens yttrande

Det huvudsakliga skälet till att de befintliga fastigheterna längs med Gamla Törebodavägen (Skövde 5:82, Skövde 5:83 samt Skövde 5:120) är med i detaljplanen för Trädgårdsstadens etapp 5 är för att detaljplanen ska ge stöd för att överföra en smal remsa mark (bredd ca 1 - 1,5 meter) av de berörda fastigheterna längs Gamla Törebodavägen till allmän platsmark (Gata1). Det allmänna intresset är enligt sektor samhällsbyggnad stort för att genom detta kunna skapa en säker 2 meter bred och rak gångpassage norr om befintlig vägbana för att gångtrafikanter säkert ska kunna nå den nyligen anlagda busshållplatsen väster om Skövde 5:82.

De i yttrandena föreslagna två alternativen om att antingen leda över gångtrafiken fram och tillbaka över Gamla Törebodavägen till busshållplatsen, alternativt förlägga gångpassagen norrut mellan befintliga fastigheter och de föreslagna nya tomterna, bedöms inte vara fullgoda alternativ till den föreslagna gångbanan längs Gamla Törebodavägen. Det huvudsakliga skälet till det är att det i båda alternativen blir en omväg för gångtrafikanterna och att risken då är stor att de i stället väljer att fortsätta den genaste vägen rakt fram ut i körbanan till busshållplatsen. En passage norrut, mellan befintlig och ny bebyggelse, bedöms dessutom endast fånga behovet för villakvarteren i nordväst, därtill kunna riskera att upplevas som otryggt och innebär också mer insyn till de befintliga och nya privata trädgårdsgårdssidorna.

En gångbana längs Gamla Törebodavägen bedöms även ha en trafiksäkerhetshöjande effekt jämfört med idag då utfarten från fastigheterna sker direkt till körbanan. I övrigt är Gamla Törebodavägen rak och sikten åt båda hållen bedöms därav vara god. En upphöjd gångbana längs Gamla Törebodavägens norra sida innebär också att vatten från gatan kan styras till nya vägbrunnar längs gatan

och inte som idag riskera att rinna in på de privata fastigheterna.

Ett markerat övergångsställe föreslås enligt trafikutredningen anläggas öster om Skövde 5:120 där den planerade gång- och cykelbanan österifrån övergår i en smalare gångbana som fortsätter utmed de befintliga fastigheterna. Detta syftar främst till att säkert leda över cykeltrafiken till gång- och cykelbanan på Törebodavägens södra sida för vidare färd in mot Skövde. Övergångsstället föreslås även utformas så att det håller nere hastigheterna på Gamla Törebodavägen.

Intrånget i fastigheterna mot gatan kommer kompenseras med en ersättning motsvarande marknadsvärdesminskningen multiplicerat med 1,25. Därtill ska ersättning utgå för förlorade fastighetstillbehör (häck, staket mm) och påverkan på trädgårdsanläggningarna i övrigt.

Med ovan redovisade motiveringar kvarstår förslaget i detaljplanen att anlägga gångbanan norr Gamla Törebodavägen.

De huvudsakliga fördelarna för de berörda fastighetsägarna att ingå i detaljplanen är att de då även föreslås ingå i nytt verksamhetsområde för VA och kan anslutas till kommunalt vatten och avlopp. Detaljplanen ger vidare en säkerställd byggrätt och två av de berörda fastigheterna (Skövde 5:82 och Skövde 5:120) ges möjlighet att utöka sina fastigheter. Därtill föreslås detaljplanens bestämmelse (d₁) om minsta tillåtna fastighetsstorlek ändras från 1200 m² till 900 m². Förutsatt att fastigheterna Skövde 5:82 och Skövde 5:120 utökas enligt planförslaget så innebär detta en avstyckningsmöjlighet för alla de tre berörda fastigheterna. Planhandlingarna kompletteras så att detta framgår.

Ett möte har 2025-11-25 hållits med representanter för alla de berörda fastigheterna. Vid mötet diskuterades deras yttranden och sektors samhällsbyggnads planerade bemötande av detta enligt ovan. Sakägarna informerades också om hur fortsatt planprocess ser ut, d.v.s. den politiska beredningen av ärendet, när planen beräknas ställs ut för granskning, hur de får kännedom om granskningen samt när ett beslut om antagande av detaljplanen planeras mm.

SAMMANFATTANDE BEDÖMNING

Med anledning av under detaljplanesamrådet inkomna synpunkter, föreslås följande förändringar och tillägg göras i detaljplanen:

Plankarta

- Plangränsen mot väg 200 dras tillbaka 7 meter från inmätt vägkant för väg 200.
- Maxhöjder anges för planbestämmelserna *skydd1-2*.
- Kvarter närmare än 100 meter från väg 200 kompletteras med administrativa bestämmelser (*a3-4*) om att bygglov inte får ges för byggnadsverk förrän skydd (*skydd1* och *skydd2*) uppförts längs väg 200.
- Nytt u-område föreslås mellan Gamla Törebodavägen och parkmark med syftet att medge ett markreservat för allmänna underjordiska ledningar.
- Justeras enligt bemötande på yttrande från Kommunala lantmäterimyndigheten.
- Plankartans bestämmelser *skydd3* samt *dike1* kompletteras med att slänter till dessa ska utgöras av friktionsjord och erosionsskyddas.
- Bullervall tas bort som möjlig åtgärd för planbestämmelse *skydd2*.
- Justerar bestämmelse om minsta tomtstorlek (*d1*) till 900 m² för befintliga fastigheter längs Gamla Törebodavägen.

Planbeskrivning

- Kompletteras enligt bemötande på yttrande från Länsstyrelsen och SGI (samt en uppdaterad planbilaga B).
- Kompletteras enligt bemötande på yttrande från Kommunala lantmäterimyndigheten.
- Justeras enligt bemötande på yttrande från Barn- och utbildningsnämnden.
- Justeras enligt bemötande på yttrande från Servicenämnden.
- Justering av text kring riskreducerande åtgärder (och uppdaterad planbilaga F).
- Kompletteras enligt bemötande på yttrande från Trafikverket.
- Justeras enligt bemötande på yttrande från Västtrafik.

- Kompletteras enligt bemötande på yttrande från Postnord.
- Kompletteras med möjlighet till avstyckning av befintliga fastigheter längs Gamla Törebodavägen.

Därutöver har förtydliganden och redaktionella justeringar som uppdragats under samråd tiden inarbetats i detaljplanen.

Synpunkter som framförts av sakägare bedöms ha tillmötesgått i den omfattning som kan hanteras i detaljplanen.

De synpunkter, som framförts under planarbetet, har avvägts mot intresset att planlägga området. Även allmänna intressen har därvid beaktats. Sektor samhällsbyggnad bedömer att detaljplaneförslaget innebär en lämplig avvägning mellan olika intressen.

KVARSTÅENDE SYNUNKTER

Skriftliga synpunkter som inkommit under samrådet och bedömts inte fått dem helt tillgodosedda har inkommit från:

Sakägare & Nyttjanderättsinnehavare

- Skövde 5:82
- Skövde 5:83
- Skövde 5:120

Skövde 2025-12-10

SKÖVDE KOMMUN

Sektor samhällsbyggnad

Johanna Eriksson

Planchef

Ingemar Frid

Planarkitekt

SKÖVDE

Sektor samhällsbyggnad

Postadress 541 83 SKÖVDE Telefon 0500-49 80 00 Hemsida www.skovde.se